

Date: 5th October-2025

JAMIYATDA ILMLI YOSHLAR MUHITINI YARATISHNING IJTIMOIIY AHAMIYATI

Sobirjonov Boburjon Komiljon o'g'li

Alfraganus universiteti "Xalqaro munosabatlar" yo'nalishi 2 - kurs talabasi

Ilmiy rahbar: **Turdiyev Madiyor Mamanazarovich**

Alfraganus universiteti Ijtimoiy fanlar fakultet,
xalqaro munosabatlar va tarix kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada jamiyatda ilmiy yoshlar muhitini shakllantirishning dolzarbligi, uning ijtimoiy, ma'naviy va iqtisodiy hayotga ta'siri, ilg'or xorijiy tajribalar asosida solishtirma tahlil o'tkazilgan. Ilmga intilgan yosh avlodni qo'llab-quvvatlash orqali barqaror, taraqqiy etgan jamiyatga erishish yo'llari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, taklif va tavsiyalar keltirib o'tilgan.

Abstract: This article examines the relevance of forming an environment of educated youth in society, its impact on social, spiritual and economic life, and a comparative analysis based on advanced foreign experiences. Ways to achieve a stable, developed society by supporting the young generation aspiring to knowledge are considered. Suggestions and recommendations are also given.

Kalit so'zlar: ilmiy yoshlar, ta'lim tizimi, ijtimoiy barqarorlik, innovatsiya, ma'naviyat, davlat siyosati, intellektual rivojlanish.

Keywords: educated youth, education system, social stability, innovation, spirituality, state policy, intellectual development.

KIRISH.

Bugungi globallashtirish va raqobat muhitida har bir davlat o'z kelajagini yoshlar bilan bog'laydi. Ayniqsa, ilmiy, tafakkuri teran va dunyoqarashi keng yoshlarni tarbiyalash orqali jamiyatning har tomonlama rivojlanishiga erishish mumkin. Ilm-fan va ta'lim bugungi zamonaviy dunyoning bosh omiliga aylangan. Ilmiy yoshlar – bu nafaqat mamlakatning kelajagi, balki uning bugungi kundagi ijtimoiy barqarorlik va taraqqiyot kafolatidir. [1]

O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosati doirasida yoshlarning ilmga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularni ilmiy izlanishlarga jalb etish, ularning innovatsion loyihalarini qo'llab-quvvatlash borasida ko'plab tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bois, ushbu maqolada ilmiy yoshlar muhitini yaratishning jamiyatga ijtimoiy ta'siri chuqur tahlil qilinadi. [2]

ASOSIY QISM

1. Ilmiy yoshlar muhitining jamiyatdagi o'rni va ahamiyati;

Ilmiy yoshlar – bu nafaqat oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talabalar, balki o'z ustida izlanadigan, zamonaviy axborot texnologiyalarini o'zlashtirgan, ijtimoiy

Date: 5th October-2025

muammolarga befarq bo'lmagan, mustaqil fikrlay oladigan avloddir.[4] Ular ijtimoiy-siyosiy jarayonlarda faol ishtirok etib, jamiyatning madaniy va iqtisodiy hayotini boyitadi.

Masalan, ilmiy loyihalar orqali ekologik muammolarni hal qilish, sog'liqni saqlash tizimida innovatsiyalar joriy qilish, ta'lim sifatini oshirishda ilmiy yoshlarning salohiyati beqiyosdir. Ilmiy yoshlar – bu millatning eng muhim resursidir. Ular orqali jamiyatda yangicha tafakkur shakllanadi, yurt taqdiri uchun mas'uliyat hissi ortadi.[6]

2. Ilmiy yoshlar muhitining foydali tomonlari;

Ijtimoiy barqarorlik va xavfsizlik: Bilimli yoshlar ijtimoiy adolat, qonun ustuvorligi va fuqarolik jamiyati g'oyalarini qadrlaydi. Ular zo'ravonlik, jaholat va ekstremizmga qarshi immunitetga ega bo'lib, jamiyat tinchligining kafolatidir.

Iqtisodiy o'sish: Ilmiy yondashuv va innovatsiyalar iqtisodiyotni modernizatsiyalashga xizmat qiladi. Raqamli iqtisodiyot, sun'iy intellekt, startaplar aynan yoshlar orqali rivojlanmoqda. [2/3]

Ma'naviy-axloqiy yuksalish: Ilm-fan kishining tafakkurini kengaytiradi. Bu esa insoniylik, mehr-oqibat, adolat kabi qadriyatlarni yuksaltirishga xizmat qiladi.

Globalashuvga moslashish: Ilmiy yoshlar dunyo tilini biladi, xorij tajribasini o'rganadi, o'z yurtiga innovatsiyalarni olib kiradi. Bu esa mamlakatning global maydondagi raqobatbardoshligini oshiradi.

3. Ilmiy yoshlar uchun talab va takliflar;

Ilmiy yoshlar muhitini shakllantirishda quyidagi shart-sharoit va imkoniyatlar muhim:

Talablar:

Ta'lim sifatining oshirilishi;

Ilmiy loyihalarni moliyalashtirish;

Ustoz-shogird an'analarini rivojlantirish;

Akademik erkinlik va ijodiy muhit yaratish.

Takliflar:

Yoshlar ilmiy markazlari va laboratoriyalarini ko'paytirish;

Ilmiy yutuqlarni ommalashtirish va rag'batlantirish;

Xalqaro grantlar va ilmiy almashinuv dasturlarini kengaytirish;

"Ilmiy yoshlar" jamg'armasi yoki fondini tashkil qilish.

4. Solishtirma tahlil;

Dunyodagi rivojlangan davlatlar tajribasiga qaralsa, ularning deyarli barchasida yoshlar salohiyatiga katta e'tibor qaratiladi. Masalan:

Janubiy Koreya: Innovatsiyalar mamlakati. Oliy ta'limga yillik byudjetining 20% dan ortig'ini ajratadi.

Germaniya: Ilmiy-tadqiqot institutlari orqali talabalarni amaliyotga yo'naltiradi.

AQSh: Eng ko'p startap kompaniyalar ilmiy yoshlar tomonidan yaratilgan.

O'zbekiston ham bu yo'nalishda izchil harakat qilmoqda.

"Yoshlar – kelajagimiz", "Ilm-fan – taraqqiyot asosi" kabi dasturlar orqali yoshlar bilim olishi uchun shart-sharoitlar kengaymoqda. Ammo bu borada hali foydalanilmagan imkoniyatlar ham mavjud. [1/5]

XULOSA

Jamiyat taraqqiyoti bevosita ilmi, ma'rifatli va ongli yoshlarning mavjudligiga bog'liq. Ilmi yoshlar muhitini shakllantirish orqali nafaqat hozirgi, balki kelajak avlod uchun ham barqarorlik va farovonlik kafolatlanadi.

Yoshlarni ilm-fanga oshno qilish, ular orasida ijodiy fikrlashni targ'ib qilish, ilmiy yutuqlarini qadrlash orqali sog'lom raqobatga asoslangan, intellektual salohiyatli jamiyatni qurish mumkin. Har bir ota-ona, o'qituvchi, jamiyat a'zosi bu jarayonga befarq bo'lmasligi kerak.

Yoshlar – kelajagimiz, bu jarayonda ilm-fan taraqqiyotning asosidir. Bugungi kunda “Yoshlar – kelajagimiz” va “Ilm-fan – taraqqiyot asosi” kabi dasturlar orqali yoshlarning bilim olish imkoniyatlari kengaytirilmoqda. [1/4] Biroq, bu sohada hali foydalanilmagan imkoniyatlar mavjud bo'lib, ularni amalga oshirish jamiyat uchun muhimdir. Ilmi va ma'rifatli yoshlar, taraqqiyotga hissa qo'shish uchun zarur. Ularni ilm-fanga oshno qilish, ijodiy fikrlashni rag'batlantirish, va ilmiy yutuqlarni qadrlash orqali intellektual salohiyatli jamiyat barpo etish mumkin. Bu jarayonda har bir ota-ona, o'qituvchi va jamiyat a'zosi faol ishtirok etishi kerak, chunki barchamizning mas'uliyatimiz kelajak avlodni tarbiyalashdir. Kelajak uchun barqarorlik va farovonlikni ta'minlash yoshlarning bilim va madaniyatiga bog'liq. Shuning uchun, jamiyatda ilmi yoshlar muhitini yanada rivojlantirishga hissa qo'shish har birimizning burchimizdir. Ularning intellektual salohiyatidan foydalanib, yanada kuchli va raqobatbardosh jamiyatni qurish imkoniyatiga egamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov I.A. “Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch”, T.: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 13-iyuldagi PQ–5197-sonli qarori: “Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi”.
3. Youth Development Index 2022 – Commonwealth Secretariat.
4. UNESCO Global Education Monitoring Report, 2023.
5. www.stat.uz – Davlat statistika qo'mitasi.
6. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari.

